

ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

Potential and Environmental Status of Businesses in Tourism Industry to support
the ASEAN Community

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและสถานภาพด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพและความพร้อมของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยระบุสถานะและจัดกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม และรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเพิ่มศักยภาพ และเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ของธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรมและที่พักอาศัย ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจการจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และธุรกิจบริการคมนาคม รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางด้านสถิติ (SPSS) ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางในปัจจุบันมีจำนวนและคุณภาพการให้บริการในระดับที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ได้ จำนวนสถานประกอบการและคุณภาพของการให้บริการในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนของสถานประกอบการประเภทต่างๆ ความหลากหลายในด้านรูปแบบการให้บริการ ราคา และความพร้อมในการให้บริการมากกว่าในจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากความเป็นศูนย์กลางในหลายด้านของภูมิภาค สถานประกอบการในจังหวัดขอนแก่นสามารถให้บริการ/รองรับนักท่องเที่ยวโดยใช้เป็นแหล่งหยุดพักก่อนที่จะเดินทางไปจังหวัดอื่นๆได้ เนื่องจากทั้ง 4 จังหวัดตั้งอยู่ไม่ไกลกันนัก ในขณะที่จังหวัดมหาสารคาม กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด มีจำนวนของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรองลงมาตามลำดับ จุดเด่นที่สำคัญของพื้นที่ได้แก่ การมีระบบคมนาคมขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ต่างๆถึงกันได้อย่างสะดวก และหลากหลายวิธี ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางที่ประกอบด้วย 4 จังหวัดนั้น มีสนามบินเชิงพาณิชย์จำนวน 2 แห่ง มีเส้นทางรถไฟผ่าน และที่สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” ที่สำคัญสาย East-West Economic Corridor (EWEC) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการด้านการคมนาคมขนส่งจำนวนมากในพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัดที่ให้บริการทั้งรูปแบบรถโดยสารประจำทาง รถตู้ให้เช่าบริการ และรถทัวร์นำเที่ยว แต่โดยส่วนใหญ่พบว่าเป็นการเดินทางภายในภูมิภาคและภายในประเทศ การสามารถให้บริการไปยังต่างประเทศที่อยู่ใกล้เคียงได้ ถือเป็นจุดขายที่เพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จให้กับผู้ประกอบการได้ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่พบส่วนใหญ่ในทุกประเภทของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงาน เพื่อเป็นการยกระดับการบริการให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้น การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับพนักงาน หรือการรับพนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นหนึ่งในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมพบว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ดังนั้นการดำเนินธุรกิจอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทำให้ผู้ประกอบการในธุรกิจประเภทต่างๆมีการจัดการสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดการขยะ น้ำเสีย และอากาศเสีย เป็นไปตามข้อกำหนด ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จากการดำเนินธุรกิจเหล่านี้น้อยมาก ในขณะที่นอกจากการดำเนินการในขั้นเบื้องต้นที่เป็นไปตามข้อกำหนดแล้ว ยังพบว่าสถานประกอบการหลายแห่งมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการในทุกประเภทของธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่มีการดำเนินธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมาก สถานประกอบการส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ผู้ประกอบการในจังหวัดร้อยเอ็ดในทุกประเภทของธุรกิจให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ในยุคที่กระแสการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกำลังได้รับความนิยมและโอกาสในการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคในด้านต่างๆอย่างยั่งยืน ความสำเร็จด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ถูกลำเอียงกำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นร่วมกันเป็นไปอย่างบรรลุประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการประเภทต่างๆจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หรือเกิดการพัฒนาคูณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแนวนี้ การสร้างจุดขายเรื่องท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ (Low carbon travel) โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือร้านขายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Shop) เพื่อเปิดโอกาสในการแข่งขันให้สามารถรองรับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, ธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, ประชาคมอาเซียน

Abstract

This study, potential and environmental status of business in tourism industry to support the ASEAN Community in central part of the Northeast, Thailand (Khon Kaen, Maha Sarakham, Roi-Et, and Kalasin), was conducted to identify and classify potentials and business readiness of tourism industry according to environmental criteria and to collect information to prepare for raising potential and expansion of tourism industry. The study was conducted in five sectors of tourism industry, namely, hotels and accommodations, food and restaurants, souvenirs, tour agents and guides, and transportation business. The questionnaire was used to collect the data, and the statistical program, SPSS, was also used for analyzing data.

The result showed that each tourism sector was capable of providing enough services and qualities for visitors. Numbers of tourism businesses and levels of quality varied in each province. In Khon Kaen, the number of the business was higher and various in types of businesses compared to that of other provinces, because Khon Kaen is considered to be the center of the region. Visitors and tourists have seen Khon Kaen as the transit place before traveling to other four nearby provinces. Other provinces, Maha SaraKham, Kalasin and Roi-Et had fewer numbers of the business respectively.

The prominent feature of the region was its transportation which could conveniently link different areas together in many different forms. In the central part of the region where the four mentioned provinces located, there are two commercial airports and railways. It is also a part of the East-West Economic Corridor (WEEC). At present, many private carriers provide different services in forms of scheduled buses, vans for rent, and touring vans. Mostly found that all traveling services were for domestic travelling; if it could be extend to neighboring countries, it would be an advantage for the business.

Problems and obstacles mostly found in all tourism businesses was the poor English communication of the staff. In order to raise the standard of the service, it is important to improve the language potentials of the staff or recruit the staff who are competent in the English language. This is one of the most crucial points for having a more successful running business.

For environmental management, it was found that many businesses were located in urban area, therefore, they had to follow local environmental laws and managed their businesses according to the basic environmental regulations, such as, waste, water and air management. Thus, there were less environmental problems. Moreover, many businesses had a good environmental practice, especially, all types of tourism business in Sara Kham. They paid a lot of attention to the environmental management whereas the businesses in Roi-Et paid the least attention to it.

trend of environmental friendly tourism are gaining more attention from public and as we are joining ASEAN Community, environmental concern is considered to be one condition to set strategies for ultimate success. The development in tourism industry, together with environmental management, will be a tool to promote tourism with minimal effect to the environment. The business owners must prepare themselves to be consistent with the trend by

setting up some touring promotions, for example, low carbon travel, eco-tourism, or having green shops in order to fight off the competition and subtend more visitors and tourists.

Keywords: Tourism industry, Environmental-friendly business, ASEAN Community